

הרב והשיך

בעיר דמשק יושב הרב רבי משה גאלאנטי, זכרונו לברכה, והיה איש צדיק וחסיד בתכלית השלימות והיה חכם בכל שבע חכמות, שלא היה כמוהו בדורו וזולת גוי אחד ישמעאלי ושיך, שהיה חכם בכל שש החכמות, שלם בכל. וזה היה יתרון לישמעאלי מן החכם הרב, האיש משה, שכל מי שהיה לו חולה, היה הולך אל השיך הנזכר, והיה מתחנן לו שיתפלל על החולה. והיה מתפלל השיך בהתבודדות כחצי שעה והיה אומר: "זה חי וזה מת – להבדיל, כרבי חנינא בן דוסא [משנה ברכות ה, ה]."

וכשהגיעו הדברים לאזני הרב ז"ל, תמה על הדבר הזה ואמר בלבבו: "הייתכן שהגוי הזה יותר קדוש וטהור ממני, שנתגלו לו ספרי חיים וספרי מתים? והלא עובד את יי אני ועוסק בתורתו ובמצוותיו כל היום, ומדוע לא אהיה כמו הישמעאלי הזה?"

ויקרא הרב לפרנס העיר ויצו עליו לאמור: "לך אצל השיך וכה תאמר אליו: 'רבן של ישראל שמע את שמעך הטוב ויש ברצונו לבוא אצלך ולהקביל פניך, אם תתן לו רשות'."

והישמעאלי ההוא היה גדול מעל כל השרים, וכל השרים הגדולים היו מרבים לשלוח לו מתנות כדי לזכות לקבל פניו, ובאים ומשתחווים אליו כדי לקבל ברכתו, והוא לא היה יוצא מפלטיין שלו החוצה ולא היה מתראה להמון העם כלל.

וילך פרנס העיר אצל השיך וידבר אליו את כל דברי הרב אשר דיבר, ויאמר אליו השיך: "גם אני שמעתי את שמע הרב שלכם, כי איש חכם הוא, וחפצי לראותו, לך אמור לו בוא יבוא לא יאחר."

וישב הפרנס אצל הרב ויספר לו כל דברי השיך, ויקם הרב וילך אליו.

והיה כראות השיך פני הרב, נשא חן בעיניו ויקבלהו בכבוד ובסבר פנים יפות ויושיבהו לפניו ושאל

בשלומו, ובתוך דבריהם אמר השיך אל הרב: "שמעתי עליך, כי איש חכם אתה, היש לך ידיעה בחכמה פלונית?"

ויען הרב: "אדוני, חנני אלהים מעט מהחכמה הזאת."

וכאשר ראה חכמת הרב, קשר עמו אהבה וישלחהו בכבוד גדול ויבקש ממנו לבוא אליו פעם בשבוע.

בבוא הרב אל השיך פעם אחר פעם, דיברו בדברי חכמה, עד שראה השיך, שהרב בקי בתכלית בכל שבע החכמות, ויבקש השיך מאת הרב ללמדו את החכמה אשר נעלמה ממנו.

השיבו הרב: "אלמדך בחכמה אחרת שתלמדני."

השיב לו השיך: "מה היא החכמה הזאת?"

אמר לו הרב: "מה שאתה מתפלל על החולים, וספרי-מתים וספרי-חיים גלויים הם לפניך. זאת החכמה נעלמה ממני. ואם אתה תודיעני סוד החכמה הזאת, גם אני אודיעך החכמה אשר ממך נסתרה."

אמר לו השיך: "הקשית לשאול ולא ייתכן שאגלה הדבר הזה לשום נברא שבעולם".

אמר לו הרב: "גם אני אי אפשר שאגלה החכמה הזאת שממך נעלמה".

אמר לו השיך: "הן לו יהיה כדבריך, אבל קשה ממך הדבר וירא אנוכי שלא תוכל לעשותו".

אמר לו הרב: "הריני מוכן לקבל עלי את כל הדבר הקשה וכל אשר תאמר אלי אעשה".

אמר לו השיך: "עתה קום ולך לביתך והכן עצמך לקבל עליך תענית שני ימים רצופים. ובשני הימים שאתה מתענה תטבול ערב ובוקר, ותפשפש במעשיך והיזהר בסעודה שאחרי זה, שלא תאכל בשר ולא תשתה יין. ואחר הסעודה התקן עצמך לבית הטבילה ותטבול ותלבש מחלצות".

ויהי כשמוע הרב דברי השיך, נתלהב לבו ויאמר לו: "כן אעשה כאשר דיברת".

ויאמר לו: "לך לשלום וביום השלישי תבוא אלי ואודיעך סוד הדבר הגדול הזה".

ויקם הרב וילך לביתו ויעש ככל אשר ציווהו השיך. וירד וטבל ולבש בגדי לבן, וכן עשה בשני ימי תעניתו, והוא הוסיף שלא פסק תעניתו בליל השלישי.

ויהי בבוקר אחר גמר תפילתו קם והלך אצל השיך, ויחרד השיך לקראתו ויאמר לו: "בוא ברוך יי, שמצורת פניך ניכר שעשית ככל אשר ציויתך".

אמר לו הרב: "ועדיין אני בתענית".

אמר לו השיך: "יפה עשית וישר כוחך, ועתה בוא עמי ואראה אותך הסוד הזה".

וילך הרב אחרי השיך אל חדר אחד, שמפתח החדר הזה לא היה מוסר לשום נברא, ויפתח השיך את הפתח וייכנסו שניהם יחדיו ואת הדלת סגרו אחריהם, לבל יתקרב איש זר אליהם.

[ובחדר פתח אחד,] ויצאו ממנו אל פרדס אחד נחמד למראה, ובאמצע הגן בריכה מלאה מים חיים גמרכת ממי אמנה ופרפר [ראה מלכים ב' ה', יב] ובצד הבריכה ספסל אחד ועליו היו מוכנות שתי חליפות שמלות, אחת בשביל הרב ואחת בשביל השיך.

ויאמר השיך להרב: "נפשוט בגדינו ונרדה ונעשה טבילה טרם בואנו אל המקום המקודש".

ויפשטו בגדיהם וירדו שניהם אל תוך הבריכה, ויעשו טבילה ויחליפו שמלותיהם וילכו שניהם יחדיו אל ירכתי הפרדס, והרב משתאה לדעת, מה יהיה אחרית הדבר.

וישא עיניו וירא בניין אחד מבונה בתכלית היופי ודלתותיו כסף מזוקק ומצוירות בכל מיני ציורים נאים, אשר אין כמוהם בהיכלי מלך.

וכאשר קרב השיך לפתוח דלתי הבית, אמר להרב: "היזהר להיכנס בבית הזה במורא וברעדה, וממני תראה וכן תעשה".

ויפתח השיך את הדלת וירא הרב והנה אולם מפואר לאין תכלית, ונגד פתח האולם היכל קטן בתכלית היופי, ועל גבו פרוכת מרוקמת באבנים טובות ומרגליות עד להפליא. ונכנס השיך אל האולם בחרדה וישתחו ארצה שבע פעמים נגד ההיכל.

ויחרד הרב חרדה גדולה וחשב בדעתו, שמא יש עבודה-זרה או צלם בתוך ההיכל, ועצם את עיניו ואמר: "שיויתי יי לנגדי תמיד! [תהלים טז, ח"]

וישתחו ארצה, כאשר עשה השיך, ואימה גדולה נפלה עליו.

ויאמר לו השיך בקול נמוך ולב נשבר: "קרב אל ההיכל הזה ופתח אותו, ושם תמצא מבוקשך".

מיד קרב הרב ופתח דלתי ההיכל, והן היו זהב מזוקק ואבנים טובות עליהן. וירא בתוך ההיכל לוח אחד בתכלית היופי וחרוטה עליו צורת המנורה בציורנאה עד אין תכלית, וכתוב למעלה עברית: 'שיויתי יי לנגדי תמיד!' ואותיות של שם הוי"ה גדולות מאד. וכראות זאת הרב, שמח שמחה גדולה בלבו שלא השתחוה לבטלה, ופסע לאחוריו והשתחוה, ויצאו שניהם יחדיו.

ויאמר הרב להשיך: "אתה אמרת לי, כי שם אמצא מבוקשי, והנה לא נתגלה לי דבר זולת אשר ראיתי".

אמר לו השיך: "תדע אחי, שאלו האותיות הגדולות אשר ראית, זה שמו של מי שאמר והיה העולם, ובבוא אדם לחלות פני, שאתפלל על חולה שיש לו בביתו, אני יורד וטובל ונכנס אל הבית הזה אשר ראית באימה וביראה, ואני מתפלל שם לפני ההיכל, ואחר גמר התפילה אני פותח שער ההיכל. ואם אני רואה שאותיות השם הקדוש מאירות ומזהירות זרח רב, אני יודע שהוא חי, ואם אני רואה ענן וערפל סביביו, אני יודע שהוא מת. וראה חיבתך אחי שגיליתי לך מה שלא גיליתי לשום בריה".

ויחזור הרב לביתו והוריד כנחל דמעה ואמר: "אוי לנו מיום הדין! ומה הישמעאלי הזה על ידי שידע שזה שמו של הקדוש ברוך הוא, כמה כבוד גדול עשה לו וכמה מורא ופחד עולה על ראשו בשעה שנכנס לשם, ועל ידי זה זכה לכל הכבוד הזה, ואנן מה-נענה ומה-נאמר, שיותר מזה היה ראוי לנו לעשות, ובפרט בהיותנו מזכירים את שם יי ללבוש חרדה"...

עד כאן המעשה הנורא.